



Jazz a BCN (i 2): l'època daurada

**Enric Vázquez, 'booper' per convicció,
i Joan de Segarra (company de viatge),
cotinuen narrant per EL TEMPS l'època
daurada del jazz a Barcelona, als anys 60,
a la plaça Reial.**

**El zenit i l'ocàs, el crim del carrer Aragó,
la comissaria que esperava,
i una experiència sense hereus.**

EL TEMPS. Com arribeu al Jamboree?
ENRIC VÁZQUEZ. Amb l'amo del Tobogan les relacions eren tempestuoses. Per això vam anar a veure el Joan Rosselló, que tenia un magatzem de cerveses just al davant del Tobogan. Li proposem que el transformi en una jazz cava i s'hi avé. En principi el Rosselló volia que es digués Jubilee, però en Coma va creure que aquest nom ja era força cremat i que calia buscar-ne un de nou. Fou ell qui proposà el nom de Jamboree (així s'anomenava un tipus de festes molt lliures on cantaven espirituals negres. D'aquest nom també prové la paraula *jam session*). El nostre

grup, que era conformat sobretot pel Coma, el Guarner, el Díaz Plaja, en Josep M. Ribó, tu i jo, assessoràvem el Rosselló. Tots veníem de llocs diferents, però ens unia el jazz. Per nosaltres el Jamboree va ser la nostra universitat vital i sentimental. Van ser uns anys en els quals van passar moltes coses i crec que les vam viure molt intensament, malgrat que érem molt joves. L'altra universitat va ser casa teva, Joan, amb el teu pare, la teva mare i la gent que hi desfilava.

El Jamboree va començar a funcionar amb els Hand. Perquè s'obre una política que consisteix a tenir una orquestra pròpia i un solista portat normalment de París. La gent que va actuar al Jamboree és impressionant: Ornette Coleman, Double Six, Memphis Slim, Lou Bennett, Chet Baker, Bill Coleman, Kenny Drew, Booker Erwin, Dexter Gordon, Stephan Grappelly, Chuck Israels, Lee Konitz, Gay Laffitte, Tete Montoliu, Pony Poindexter, René Thomas...

JOAN DE SEGARRA. A principi dels 60 la plaça Reial, amb el Jamboree d'estrella, era dels llocs més importants de jazz de tot Europa. La gent de París, Londres, Berlín, Amsterdam... sabien què era el Jamboree. Encara que al principi el Jamboree era una cova, un bar de putes i marines. Socialment era censurat i tenia molt mala fama. Però l'any 60 vaig portar el meu pare al Jamboree i ell en va fer una columna a *Destino*. Recordo que el Rosselló va guardar el retall en aquella caixeta on tenia els diners. Bé, quan el meu pare va dir a les planes de *Destino* que el local estava molt bé i que s'hi tocava jazz de primera, la gent a la sortida del Liceu anava al Jamboree. Es va començar a posar de moda i va començar a ser obligat d'anar-hi.

EV. Al principi el fenomen de la plaça Reial es va prendre com una curiositat, amb *morbo*, com un divertiment. La joveneta del Liceu hi venia, però hi havia una societat-Liceu que no hi posava els peus ni per casualitat. Era tabú absolut. Perquè el Jamboree tenia la imatge d'un local "para ver existencialistas". I més tard els existencialistes es dirien *beatniks*. Guardo un retall de premsa que titula: "Por fin música de verdad en la plaza Reial. Mañana toca la Orquesta Municipal". Ara bé, amb el crim del carrer d'Aragó això que les nenes i els nens de la part alta de Barcelona anessin al Jamboree es va acabar. Llavors comença un autèntic règim de terror: cada nit arribava la policia i agafava tothom que s'estigués a la barra. Et portaven a la comissaria, presentaves el carnet i et deixaven anar a les set del matí. És clar, després de tres nits seguides l'enrenou es va acabar. Al Jamboree, no hi anava ningú.

J DE S. Sí, amb el crim del carrer d'Aragó el Jamboree queda tocat. Els diaris ho van difondre molt i *El Caso* es va posar les botes.

EV. Però el Jamboree no s'acaba en aquell

moment, al contrari, amb la represa és quan vénen els músics bons. I la gent que ha conegut el local en aquesta primera època hi torna i, a més a més, hi ha una afecció al jazz molt més forta.

EL TEMPS. El Rosselló després del crim no s'esporgueix?

EV. No. Aquesta és una de les gràcies principals. El Rosselló planta cara perquè tenia una certa força: era propietari de diversos locals i ja tenia una bona relació amb la policia.

J DE S. Recordo que hi havia un cambrer que deien que era confident i anava amb pistola.

EV. El negoci va continuar, però hi va haver un moment de baixada cap al 63, que el Rosselló confessa que va ser per causa de la competència que començaven a fer les discoteques.


J DE S. És quan tu, el Coma i jo ens convertim en relacions públiques del Jamboree i relancem el local. Això coincideix també amb el llançament dels Tarantos.

EL TEMPS. Què passa a partir del 1963?

EV. Comencen a venir músics molt bons, i molt seguit. En aquella època els músics es movien d'una manera diferent. No venien de *tournee*, perquè s'estaven a Europa, i actuaven sense representant. Els amos dels clubs s'entien directament. La majoria de músics eren americans que havien marxat dels Estats Units per problemes de drogues. El Getz, el Baker, el Gordon... A Amèrica era penalitzat tant consumir drogues com tenir-ne. Si, cap músic de jazz, el caçaven dues vegades seguides en possessió d'alguna droga, automàticament perdia la llicència per a tocar en locals públics. Per això, aquests personatges, en els moments crítics, vénen a Europa, perquè hi havia molta més permissibilitat. La droga aquí no era problemàtica, no se'n parlava. El primer que feien els músics quan arribaven era demanar-ne, era un fet corrent. Ara bé, no necessàriament tots els músics estaven obseditats per drogar-se. Recordo que una vegada, arran del Primer Festival de Jazz de Barcelona, ens vam trobar a l'Hotel Manila -allí s'allotjaven- el Bud Freeman (gran protagonista dels anys 20 de Chicago i tot un lord; el podies prendre per tot menys per *jazzman*), l'Illinois Jacquet (un pinxo simpàtic i extrovertit) i el Milt Buckner (un paio baixet de cent vint quilos, organista i pianista). Vam muntar una festa particular a l'habitació de l'Illinois, en què ens vam beure les reserves del Manila. Fou una història divertida, sense drogues dures de cap mena.

EL TEMPS. I els músics d'aquí?

EV. Es va produir una cosa curiosa, que va venir forçada pel sindicat. El sindicat obligava a doblar la presència de músics estrangers amb músics "nacionales". El Jamboree ho va aprofitar per crear una orquestra pròpia. Els músics d'aquí en contacte amb els solistes que venien en van aprendre molt, també. Perquè fins ales-



Sonny Rollings. "L'any 66 arriba a Barcelona i fa un concert d'una hora i mitja, fent canvis continus, empalmant i inserint els temes sense parar. El públic no el va entendre i se'l va carregar".

hores havien de viure dels balls de festa major. I molt poca gent sap que aquests músics tenien unes possibilitats molt grans. Estic convençut que gent com el Farreras, el Roda, el "Mantequilla", el Borrull, el "Pocholo"... si haguessin viscut una situació com la d'ara, en aquests moments serien uns músics de primera fila. El cas del Tete va ser una excepció. Ell al Jamboree va constituir un quintet estable format per músics europeus, amb el Peter Trunk de baix. Segurament que era el millor conjunt de jazz europeu d'aquells moments. Eren increïbles.



RICARD CUGAT

EL TEMPS. A la dècada dels 60 comencen a organitzar-se els primers Festivals de Jazz de Barcelona...

EV. El primer Festival de Jazz es munta l'any 66, a la darrera època del Jamboree. I l'organitza el Rosselló. S'havia animat amb l'èxit del Jamboree i es veu capaç de fer-ho (el Rosselló va ser qui va portar el Duke Ellington a Santa Maria del Mar). Després, a partir del Tercer Festival, ho agafa el Hot Club, conjuntament amb el Rosselló.

J DE S. Te'n recordes, quan va venir a actuar el Sonny Rollins l'any 66?

EV. El Rollins va ser objecte d'un tractament injust, no sols dels clàssics, sinó també dels progressistes i de gent que cantava cançons catalanes aquells moments.

EL TEMPS. Què va passar?

EV. Senzillament, que no sabien quin tipus de música feia. El Rollins s'havia retirat. Havia passat tres anys sense tocar, amb problemes personals i amb una crisi musical. Sortia d'una cura de drogues i havia entrat en l'alcohol molt suaument. Vivia unes circumstàncies dures, accentuades pel problema del free jazz, perquè ell provava de buscar uns altres camins. El Rollins arriba a Barcelona i fa un concert d'una hora i mitja tot seguit, fent canvis continus, empalmant i inserint els temes sense parar. El

públic no el va entendre, se'l va carregar per haver fet un discurs musical continu. Recordo noms il·lustres de l'època que van reclamar que els tornessin els calers i van cridar contra el senyor Rollins. Però és que no s'havien asabentat del que feia, aquí no havien arribat els seus últims treballs. A més, provava sons nous: va tapar la boca del saxo amb un plàstic per matar el so. Li van dir de tot. Però resulta que dècades abans Debussy ja embolicava els pianos amb mantes de cotó mullades per canviar-ne el so... Allò del Rollins va ser una *massacre* tremenda.

EL TEMPS. Com s'acaba l'època del Jamboree i per què?

EV. Es va acabar perquè el Rosselló es va tirar de cap al flamenc. Es va adonar que els Tarantos li rendien. Això es va unir a l'empenta de les discoteques, que ja havien estat la causa d'una primera època de baixada del Jamboree. I és que les discoteques van arrassar tots els locals de música en viu, perquè el sistema impositiu era molt tolerant amb les discoteques i destraler amb les sales que tenien orquestra.

EL TEMPS. Quan tanca el Jamboree, què va fer vosaltres?

EV. El Jamboree tanca sense tancar. Es va transformar en un segon local de flamenc, però no va funcionar, i finalment s'acabà l'any 67. Fou una època sense jazz. Llavors va prendre força el Bocaccio, que va muntar una revista, i a mi em van encarregar la secció de jazz per mirar de rellançar-ho i veure si la gent s'animava. També és l'època de la Nova Cançó. I en aquell moment en Joaquim Gili inicia l'embranchida de la Locomotora Negra, que començà amb gent de grups escoltes a casa d'aquest senyor. Es un altre Panassié pur, de bona fe. La Locomotora Negra tocava a la Cova del Drac. Fou un moment de retrocés. No hi va haver cap mena de continuïtat amb el moment alt del Jamboree.

EL TEMPS. I als anys 70 què passa?

EV. La continuïtat més seriosa va ser a Terrassa. L'any 59 es va crear el Club de Jazz de Terrassa, que formava part de les Joventuts Musicals, i després es va fusionar amb un altre grup, Els Amics de les Arts. Fins que l'any 1971 es va inaugurar la Jazz Cava, per on van desfilar músics tan bons com Art Farmer, Slide Hampton, Carmel Jones, Joe Henderson... El dinamitzador principal d'aquesta bullidera va ser el Valentí Grau, que avui encara porta la Nova Jazz Cava. Terrassa va tenir grups propis i encara en té avui. El millor solista és Josep M. Farràs.

També als 70 apareix un públic nou que prové d'origens diferents. Són gent que ve del rock, del pop i d'algun grup de la primera fusió. El públic d'aquests grups descobreixen Coltrane i a través de Coltrane i d'Ornette Coleman, fins i tot, entren en el jazz.

EL TEMPS. Quins locals surten als 70?

EV. Hi ha la Cova del Drac que funciona barrejant estils, amb predomini del clàssic. També s'organitzen reunions en cases discogràfiques (a l'Aixalà, amb el Joan Giner, o a Sonor, amb l'Albert Mallofrè). Però l'únic espai regular, que podia tenir una semblança amb el Jamboree és la Jazz Cava de Terrassa.

EL TEMPS. Què va significar el Zeleste i la progressia dels 80?

EV. El Zeleste del carrer de l'Argenteria va marcar una etapa fortíssima i va ser realment la successió del Jamboree a Barcelona. Hi anava gent molt diferent i s'hi feien concerts puntuals. En aquell moment vam perdre una gran oportunitat: puc certificar que l'Art Blakey volia quedar-se un o dos mesos, o tot l'hivern, ensenyant al Zeleste. Així ho va oferir a Víctor Jou, però aquest —malgrat que el cost era ridícul— no s'hi va interessar. El Zeleste va portar el Gerry Mulligan, el Chet Baker, el David Murray, el Bill Evans (va ser un concert magnífic i un dels últims que va fer abans de morir). El Zeleste va ser la continuació del Jamboree, però amb una diferència, i és que no hi havia només caliu de jazz. El públic de jazz anava al Zeleste només el dia que hi havia un concert de jazz.

J DE S. Però també hi anàvem a fer una copa, perquè un dia t'hi trobaves el Sisa, un altre dia el Pau Riba...

EV. Però un fet separava automàticament els públics, i és que el dia que hi havia un concert de jazz l'entrada valia 1.900 pessetes.

EL TEMPS. Actualment sembla que el jazz torni a revifar-se...

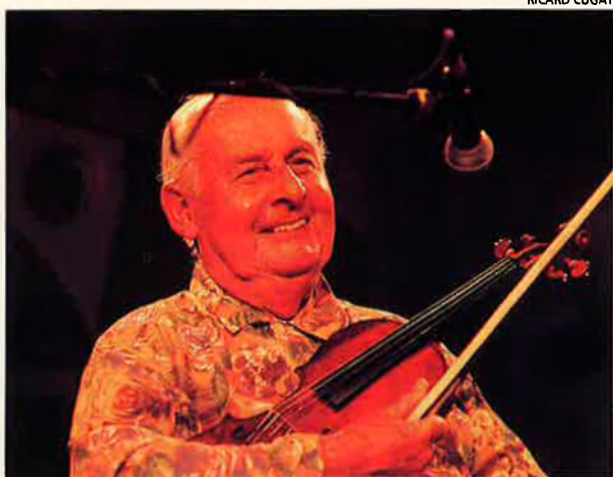
EV. Ara es viu un moment interessantíssim; perquè hi ha més gent que vol ser músic de jazz que mai i que espera pujar. Escoles com l'Aula o el Taller de Músics han donat la base; el problema és que els músics de jazz d'aquí no tenen contacte amb músics ja consolidats ni l'oportunitat de tocar-hi.

EL TEMPS. I en aquest ambient arriba el nou Jamboree, recuperat pels germans Mas.

EV. Els Mas van començar amb la Boîte i després van reobrir el Jamboree. Els músics que passen per aquests locals, els trobo francament interessants. Són els locals que aguanten millor de Barcelona, encara que n'hi ha més, és clar, com el Harlem o la segona Cova...

EL TEMPS. I Terrassa?

EV: Té una faceta més tradicional. Barreja el



RICARD CUGAT

Stephan Grapelly. "La gent que va actuar al Jamboree és impressionant: Ornette Coleman, Double Six, Memphis Slim, Lou Bennet, Chet Baker, Bill Coleman, Kenny Drew, Booker Erwin, Dexter Gordon, Stephan Grapelly, Chuck Israels, Lee Konitz, Gay Laffitte, Tete Montoliu, Pony Poindexter, René Thomas..."

concepte de local-boîte amb el Festival. Segurament que la Boîte i la Jazz Cava de Terrassa són avui els dos espais que funcionen més bé, amb el Jamboree com a tercera via. M'agradaria de fer ressaltar la manera que tenen els Mas de contactar amb els solistes, i és que moltes vegades ho fan directament amb ells. I l'ambient, que és agradable i adient, sobretot a la Boîte. Tanmateix, avui no hi ha cap espai que tingui una orquestra permanent de la casa, i això, els músics locals, els crema.

EL TEMPS. Institucionalment què s'ha fet pel jazz?

EV. Poca cosa. Aquí no hi ha hagut del ministeri cap política de suport, com n'hi va haver en un moment donat amb els festivals de Madrid, posem per cas. Passaven coses demencials: l'entrada d'un concert a Barcelona et podia costar entre 2.500 i 3.000 pessetes, quan a Madrid, el mateix concert, només en costava 400. La Generalitat també ha estat poc sensible en l'àmbit del jazz. El fenomen del rock ha estat una altra cosa, perquè va lligat a la llengua; no així el jazz, que és un fenomen universal.

EL TEMPS. El futur del jazz necessita la universitat?

EV. No ho crec. Ara bé, el que podem fer és intentar que a la universitat el jazz sigui tema d'estudi, amb classes i amb un fons bibliogràfic, CD-Rom, vídeos i discos (una recopilació que ja hem començat a fer a la Politècnica). Això és un banc de dades no sols per a estudiosos sinó també perquè s'acostin al món del jazz els universitaris. Ara bé, el jazz no pot viure exclusivament d'això. Si hi ha jazz aquí serà perquè hi participarà la gent d'una manera oberta. Però em sembla que ara és el moment, hi ha més públic que mai. **Joan de Sagarra i Montserrat Serra**

RICARD CUGAT



Ornette Coleman. "Als 70 gent que ve del rock i del pop, descobreixen el jazz a través de Coltrane i fins i tot d'Ornette Coleman."